

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים

בראשית ל"ב:ב-ל"ג

(ב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיַּפְגְּעוּ-בּוֹ מַלְאָכֵי אֱלֹהִים: (ג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאִם מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנִים: {פ} (ד) וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לִפְנֵיו אֶל-עֶשָׂו אָחִיו אֶרְצָה שְׂעִיר שָׂדֶה אָדוֹם: (ה) וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֹדְנִי לַעֲשׂוֹ כֹּה אָמַר עֲבֹדְךָ יַעֲקֹב עִם-לִבָּן גִּרְתִּי וְאַחֲרַי עַד-עֲתָה: (ו) וַיְהִי-לִי שׁוֹר וַחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשֻׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֹדְנִי לְמִצְאָתָן בְּעִינֶיהָ: (ז) וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל-יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-אָחִיךָ אֶל-עֶשָׂו וְגַם הֵלֵךְ לִקְרֹאתָךְ וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: (ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲץ אֶת-הָעֵם אֲשֶׁר-אִתּוֹ וְאֶת-הַצֹּאן וְאֶת-הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: (ט) וַיֹּאמֶר אִם-יָבֹא עֶשָׂו אֶל-הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה: (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי יִצְחָק יְהוָה הָאֵל אֲשֶׁר שָׁוָה לְאֶרְצָךָ וּלְמוֹלַדְתְּךָ וַאֲיִטִּיבָה עִמָּךְ: (יא) קִטַּנְתִּי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל-הַנְּאֻמֹּת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-עֲבֹדְךָ כִּי בְמִקְלִי עֲבַרְתִּי אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: (יב) הֲצִילָנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֶשָׂו כִּי-יִירָא אָנֹכִי אִתּוֹ פֶּן-יָבֹא וְהִכָּנִי אִם-עַל-בָּנִים: (יג) וְאַתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אִיטִּיב עִמָּךְ וְשִׁמְתִּי אֶת-זִרְעֶךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא-יִסְפָּר מֶרֶב: (יד) וַיֵּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקָּח מִן-הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂו אָחִיו: (טו) עֲזִים מְאֻתָּים וְתִישִׁים עֲשָׂרִים רַחֲלִים מְאֻתָּים וְאִילִים עֲשָׂרִים: (טז) גְּמָלִים מִיִּנְיָקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת אַרְבָּעִים וּפָרִים עֶשְׂרֵה אֶתְנַת עֲשָׂרִים וְעִזִּים עֶשְׂרֵה: (יז) וַיִּתֵּן בְּיַד-עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר: (יח) וַיֵּצֵאוּ אֶת-הָרֹאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגְּשֶׁךָ עֶשָׂו אָחִי וְשָׁאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי-אַתָּה וְאָנֹכָה תֵּלֵךְ וּלְמִי אַתָּה לִפְנֶיהָ: (יט) וְאַמְרֵתָ לְעֲבֹדְךָ לַיַּעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאֹדְנִי לַעֲשׂוֹ וְהִנֵּה גַם-הוּא אַחֲרֵינוּ: (כ) וַיֵּצֵאוּ גַם אֶת-הַשְּׁנֵי גַם אֶת-הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת-כָּל-הַהֲלָכִים אַחֲרֵי הָעֲדָרִים לֵאמֹר כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל-עֶשָׂו בְּמִצְאָכֶם אִתּוֹ: (כא) וְאַמְרֵתֶם גַּם הִנֵּה עֲבֹדְךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי-אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהִלָּכֶת לִפְנֵי וְאַחֲרֵי-כֵן אֶרְאֶה פָּנָיו אוֹלֵי יִשְׂאָ פָנָי: (כב) וְתַעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל-פָּנָיו וְהוּא לֵן בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּמַחֲנֶה: (כג) וַיָּקָם & בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקָּח אֶת-שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת-שְׁתֵּי שִׁפְחָתָיו וְאֶת-אֶחָד עֶשְׂרֵי יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת-הַנָּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ: (כד) וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבְרֶם אֶת-הַנָּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת-אֲשֶׁר-לוֹ: (כה) וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: (כו) וַיִּירָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף-יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף-יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשֻׁלְחֶךָ כִּי אִם-בִּרְכָּתָנִי: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה-שִּׁמְךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב:

(כט) וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׁמִי כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעַם־אֲנָשִׁים וְתוֹכָל: (ל) וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִגִּידָה־נָא שְׁמִי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל לְשְׁמִי וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שֵׁם: (לא) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיֵאל כִּי־רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי: (לב) וַיִּזְרַח־לּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ עַל־יָרְכוֹ: (לג) עַל־כֵּן לֹא־יֵאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל־כֶּף הַיָּרֶךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכֶף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׂה:

רש"י על בראשית ל"ב:ב'

ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלאכים של ארץ ישראל באו לקראתו ללוותו לארץ:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ד'

נכתבה הפרשה הזאת להודיע כי הציל הקב"ה את עבדו וגאלו מיד חזק ממנו וישלח מלאך ויצילהו וללמדנו עוד שהוא לא בטח בצדקתו והשתדל בהצלה בכל יכולתו ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשו וראוי לנו לאחז בדרכו של צדיק שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין הוא את עצמו לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך מלחמה לברוח ולהנצל וכבר ראו רבותינו הרמז הזה מן הפרשה הזאת כאשר אזכיר (להלן לב ט לג טו): אל עשו אחיו ארצה שעיר בעבור היות נגב ארץ ישראל על ידי אדום ואביו יושב בארץ הנגב יש לו לעבור דרך אדום או קרוב משם על כן פחד אולי ישמע עשו והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו וכבר תפסוהו החכמים על זה אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ה:ג') מחזיק באזני כלב וגו' (משלי כו יז) אמר לו הקב"ה לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב ועל דעתי גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים (ספר החשמונאים א ח) ומהם שבאו ברומה (כך כותב רבינו בויקרא כו טז) והיא היתה סבת נפילתם בידם וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים (יוסיפון פרק סה):

רמב"ן על בראשית ל"ב:ה'

כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב צוה אותם שיאמרו לאדני לעשו אנחנו שלו או שלוחים אליו ולאמר לו כה אמר עבדך יעקב... ודע כי הכבוד הזה שהיה יעקב עושה לאחיו בפחדתו לאמר אדני ועבדך בעבור כי המנהג בצעיר לתת מעלה וכבוד אל הבכור כאלו הוא אביו כאשר רמזה לנו גם

התורה לרבות אחיך הגדול והנה יעקב לקח בכורתו ואת ברכתו ועשו שוטים אותם עליהם ועתה היה מראה לו כאלו אין המכירה ההיא אצלו כלום וכי הוא נוהג בו כבכור ואב להוציא את המשטמה מלבו:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ו'

ואשלחה להגיד לאדני להודיע שאני בא אליך למצא חן בעיניך שאני שלם עמך ומבקש אהבתך לשון רש"י (רש"י על בראשית ל"ב:ו') רצה לומר שאינו מוסב למעלה אבל יאמר ואשלחה להגיד לאדני כי אני בא למצוא חן בעיניך ולעשות ככל אשר יצוה אדני ויותר נכון שיוסב למעלה ואשלחה להגיד לאדני שיש לי עושר ונכסים וכבוד לעשות בו חפצך ורצונך ירמוז שישלח לו דורון מהם או שיקח הוא משלו מה שיחפוץ וכן אמר (בראשית ל"ג:ח') מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי ויאמר למצא חן בעיני אדני:

בראשית רבה ע"ה:ג'

(ג) וישלח יעקב (בראשית לב, ד), רב הונא פתח (משלי כו, יז): מחזיק באזני כלב עבר מתעבר על ריב לא לו, שמואל בר נחמן אמר משל לארכי ליסטים שהיה ישן בפרשת דרכים עבר חד ושרי מעיר ליה, אמר ליה קום לך דבישא שכיח הקא, קם ושרי מקפח ביה, אמר ליה ניער בישא, אמר ליה דמיה הנה ועוררתניה, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא, לדרךכו הנה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו בהכנעה כה אמר עבדך יעקב. רבי יהודה ברבי סימון פתח (ירמיה יג, כא): מה תאמרי כי יפקד עליך ואת למדת אתם עליך אלפים לראש, אמר לו הקדוש ברוך הוא לדרךכו הנה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב.

רש"י על בראשית ל"ב:ח'

ויירא ויצר. ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרג הוא את אחרים (בראשית רבה ותנחומא):

רש"י על בראשית ל"ב:ט'

והיה המחנה הנשאר לפליטה. על כרחו, כי אלחם עמו. התקין עצמו לשלשה דברים, לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון, ותעבר המנחה על פניו; לתפלה, אלהי אבי אברהם; למלחמה, והנה המחנה הנשאר לפליטה:

רמב"ן על בראשית ל"ב:ט'

והיה המחנה הנשאר לפליטה על דרך הפשט אמר זה באולי כי אמר אולי ינצל המחנה האחד כי בהכותו האחד יברחו האחרים או תשוב חמתו או תבא להם הצלה מאת השם וכן אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ו:ג') למדתך תורה דרך ארץ לא יניח אדם כל ממונו בזוית אחת ורש"י כתב (רש"י על בראשית ל"ב:ט') והיה המחנה הנשאר לפליטה על כרחו כי אלחם עמו התקין עצמו לשלשה דברים לתפלה ולדורון ולמלחמה וראיתי במדרש (קה"ר ט יח) מה עשה זינן מבפנים והלבישם בגדים לבנים מבחוץ והתקין עצמו לשלשה דברים וכן עיקר והכונה בזה כי יעקב יודע שאין זרעו כלו נופל ביד עשו אם כן ינצל המחנה האחד על כל פנים וגם זה ירמוז שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמנו אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם מלך אחד מהם גוזר בארצו על ממוננו או על גופנו ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפלטים וכך אמרו בבראשית רבה (בראשית רבה ע"ו:ג') אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו אלו אחינו שבדרום והיה המחנה הנשאר לפליטה אלו אחינו שבגולה ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה:

רמב"ן על בראשית ל"ב:י"ג

ואתה אמרת היטב איטיב עמך אף על פי שהיתה פחדתו פן יגרום החטא אמר עשית עמדי חסדים גדולים שלא הייתי ראוי להם כל שכן שיש לעשות עמי חנם החסד הזה אשר הבטחתני עליו שתיטיב לי ותרבה את זרעי ואין חטאי ראוי למנוע ממני הטובה אשר הבטחתני בה כי גם מתחילה לא הייתי ראוי לה אם עונות תשמור לי ולא הבטחתני עליה בעבור מעשי רק בחסדיך הרבים ... אבל הכל מיראת חטא כי דרך הצדיקים לירא תמיד והיה מתירא אולי אפילו משיצא משם חטא בבואו בברית עם לבן עובד עבודה זרה או בדבר אחר ושגיאות מי יבין:

תורת משה - אלשיך, בראשית ל"ב:ד'

... אמנם הן אמת כי ברכות אביו מה' היו לו ליעקב כמפורש בספר הזוהר באר הטיב. אך יעקב לא אץ מהיות נדון בקרבו אולי גנובות היו עמו והיה צריך לרצות את בעל דינו. אך לא כן הוא יתברך עמו. כי אם נתונים המה לו מאתו יתברך. כי מה' יצא הדבר והוצרך להיות דרך ערמה כמפורש בספר הזוהר (וישלח דף קמ"ו) מקביל אל ענין אדם וחוה עם הנחש...